

تحلیل گونه‌شناسانه عوامل مؤثر بر خوانایی نشانه‌های شهری (مطالعه موردی: خیابان ولیعصر(ع) تهران محدوده میدان ونک تا میدان تجریش)

مهندس ایبنا محمد حسنی*، مهندس ابوالفضل طغرایبی**، دکتر مرتضی میرغلامی***

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۱۱/۰۵، تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۳/۱۱/۰۸

چکیده

نوشتار حاضر پس از ارائه یک دسته‌بندی از نشانه‌های شهری به طور عام، درصدد پاسخگویی به این سوال است که اولاً کدام گونه از نشانه‌ها در خوانایی معابر ساختاری شهری نقش پررنگ‌تری ایفا می‌کنند؛ و ثانیاً سه مؤلفه کالبدی-بصری، عملکردی و معنایی نشانه‌ها هر یک چه نقشی در به‌یادسپاری آنها دارند. بدین منظور در این پژوهش کیفی پس از مرور ادبیات موضوع و جمع‌بندی آن و تدوین یک چارچوب مفهومی از انواع نشانه‌های شهری؛ در گام اول به شناسایی نشانه‌های شهری (دریکی از معابر ساختاری شهر تهران) با استفاده از تحلیل نقشه‌های ذهنی، و در گام دوم به استخراج و تحلیل مؤلفه‌هایی که سبب شاخص‌شدن عناصر فوق شده‌اند، پرداخته‌شد. یافته‌های این مقاله نشان می‌دهند که به‌ترتیب مؤلفه‌های عملکردی و کالبدی؛ و متغیرهای نوع استفاده، شدت استفاده و نمایی بیشترین اثرگذاری را بر خوانایی نشانه‌ای عناصر شهری دارا می‌باشند. همچنین غالب‌ترین گونه‌های نشانه‌های شهری، نشانه‌های عملکردی، کالبدی و کالبدی-عملکردی هستند.

واژه‌های کلیدی

نشانه شهری، معنای نشانه‌ای، معابر ساختاری، تصویر ذهنی

* کارشناس ارشد طراحی شهری، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. (مسئول مکاتبات)

Email:hassanielina@yahoo.com

** پژوهشگر دکتری شهرسازی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

Email:a.toghrayi@modares.ac.ir

*** استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران.

Email:m.mirgholami.@tabriziau.ac.ir